

Ver

Brave New Books

2014

© 2015, tweede druk
Martine Wouters

Druk: Brave New Books
Grafisch ontwerp omslag: Leen van Nunen

ISBN 9789402126495

VER

Martine Wouters

Voor mijn moeder

Ver- (voorvoegsel)

- a. Vormt werkwoorden die verwijdering uitdrukken;
- b. Vormt werkwoorden die vernietiging, verbruik, verspilling, beschadiging uitdrukken;
- c. Benadrukt een betekenisaspect van ongewenstheid of verachting.

M. Philippa e.a. (2003-2009) Etymologisch Woordenboek van het Nederlands.

Veraangemen verachten verademen verafgoden verafschuwen veralgemenen
veranderen verankeren verantwoorden verarmen verassen verbannen verbazen
verbeelden verbergen verbeteren verbieden verbijsteren verbijten verbinden verbitteren
verbleken verblijven verblijven verblinden verbloemen verbluffen verbolgen
verbouwen verbranden verbrassen verbreden verbreken verbrijzelen verbroederen
verbrokkelen verbruiken verbuigen verdagen verdampen verdedigen verdelen
verdelgen verdenken verderven verdichten verdienen verdiepen verdikken verdoemen
verdoen verdoezelen verdonkeren verdorren verdoven verdraaien verdragen verdrieten
verdrijven verdringen verdrinken verdrogen verdrukken verdubbelen verduidelijken
verduisteren verdunnen verduren verdwalen verdwazen verdwijnen veredelen
vereenvoudigen vereenzamen vereenzelvigen vereeuwigen vereffenen vereisen
verenigen verergeren verfijnen verfilmen verfoeien verformfaaien verfraaien verfrissen
verfrommelen vergaan vergaderen vergalopperen vergapen vergaren vergassen
vergasten vergelden vergelen vergelijken vergemakkelijken vergenoegen vergeten
vergeven vergewissen vergezellen vergieten vergiften vergissen verglijden
vergoddelijken vergoeden vergoelijken vergokken vergooien vergrendelen vergripen
vergrizen vergroeiën vergroten verguizen vergulden vergunnen verhaasten verhalen
verhandelen verhangen verharden verharren verhaspelen verheerlijken verheffen
verhelderen verhelpen verheugen verheven verheugen verhinderen verhitten
verhoeden verhogen verhogeren verhorren verhouden verhuizen verhullen verhuren
verijdelen verinnerlijken verjagen verjaren verjongen verkalken verkappen verkassen
verkavelen verkennen verkeren verkiezen verkijken verkillen verkappen verklaren
verklede verkleinen verkleumen verkleuren verkloten verkallen verklinken
verknoeien verkoelen verkoken verkolen verkommeren verkondigen verkopen
verkorten verkouden verkrachten verkrampen verkreuen verkrijgen verkrommen
verkroppen verkrotten verkrumelen verkwikken verkwisten verladen verlagen
verlammen verlangen verlappen verlaten verleggen verleden verlekken verlenen
verlenen verlichten verliezen verliggen verlinken verloederen verloeken verloochenen
verlossen verlopen verloren verloten verloven verluchten verlustigen vermageren
vermaken vermalen vermanen vermannen vermeederen vermelden vermenen
vermengen vermengvuldigen vermenselijken vermijden verminderen verminken
vermissen vermoeden vermoeien vermoelijken vermogen vermolgen vermommen
vermoorden vermorsen vermorzelen vermurwen vernauwen vernederen vernemen
verneuken vernielen vernietigen vernieuwen vernissen vernoemen veronaangemen
veronachtzamen veronderstellen verongelukken verontrusten verontschuldigen
verontwaardigen veroordelen veroorloven veroorzaken verorberen verordenen
verouderen veroveren verpachten verpakken verpatsen verpauperen verpersoonlijken
verpesten verplaatsen verplanten verplegen verpletteren verplichten verpotten
verpozen verpraten verprutsen verpulveren verraden verassen verregen verrekken
verrekken verlichten verrijken verrijzen verrimpelen veroeren verroesten verrotten
verruilen verruimen verrukken versagen verschaffen verschalen verschalken
verschansen verscheppen verscherpen verscheuren verschieten verschijnen verschikken
verschillen verschonen verschoppen verschralen verschrijven verschrikken
verschroeiën verschrompelen verschuilen verschuiven versieren versimpelen
versjouwven verslaan verslapen verslappen verslaven verslechteren verslijten verslikken
verslinden verslinderen versluiëren versmachten versmallen versmelten versmoren
versnellen versnijden versnipperen versoepelen versomberen verspelen versperren
verspieden verspillen versplinteren verspreiden verspreken verspringen verstaan
verstapelen verstarren verstemmen verstellen verstenen versterken versterven verstevigen
verstijven verstikken verstillen verstokken verstommen verstompen verstoppen
verstoren verstoten verstouwen verstrakken verstrekken verstrengelen verstrijken
verstrikken verstrooien verstuiken verstuiuen verstuiven verstuken verpakken verpakken
vertasten vertederen vertegenwoordigen vertekenen vertellen verteren vertikken
vertillen vertimmeren vertolken vertolken vertonen vertoornen vertragen vertrappen
vertrekken vertroebelen vertroetelen vertroosten vertrouwen vertwijfelen vervagen
vervallen vervalsen vervangen vervatten vervelen vervellen vervensen vervilt
vervlaamsen vervlechten vervliegen vervloeken vervoegen vervoeren vervolgen
vervolmaken vervormen vervreemden vervroegen vervrouwelijken vervuilen vervullen
verwaaien verwaardigen verwaarlozen verwachten verwarmen verwarren verwateren
verwedden verwekken verwelken verwelkomen verwennen verwensen verweren
verwerken verwerpen verwerven verwesteren verweven verwezenlijken verwijderen
verwijlen verwijten verwijzen verwijzen verwickelen verwilderen verwisselen
verwittigen verwoesten verwonden verwonderen verwoonden verworden verwringen
verzachten verzadigen verzaken verzamelen verzanden verzegelen verzekeren
verzengen verzenden verzeppen verzetten verzieken verziën verzielen verzilveren
verzinken verzinnen verziitten verzoeken verzoenen verzoeten verzorgen verzouten
verzuchten verzuimen verzuipen verzuuren verzwakken verzwaren verzwelgen
verzwijgen verzwikken verzwinden.

Deel I

“We zien de dingen niet zoals ze zijn.
We zien de dingen zoals wij zijn.”

Anaïs Nin

Mijn hoofd zat vol woorden. Altijd al eigenlijk. Zolang ik het me kan herinneren. Woorden en zinnen en hele bladzijden soms, die zomaar ergens bleven hangen tussen de rimpels van mijn brein. Geladen woorden als kogels die het kluwen in mijn hoofd aan flarden schoten. Of woorden, pluizig en zacht, als een pas gewassen dekentje. Woorden als een bruistablet.

Hunkeren was zo een bruiswoord. Ik kon het smaken, proeven op het puntje van mijn tong, laten prikkelen in mijn hoofd of kriebelen in mijn keel in de hoop dat het verderop mijn hart zou beroeren. Maar zover raakte het meestal niet. Zwellen, minnen, lessen. Woorden die proefden naar meer. Altijd maar meer. Gebelgd, verbolgen, verweesd, verlaten, grauw.

Als kind al verslond ik alles wat ik onder ogen kreeg. De plaatselijke jeugdbibliotheek las ik leeg op mijn tiende. Daarna waagde ik me aan de volumineuzere exemplaren in de kast van bonne-maman. Mijn leeshonger was niet te stillen. Elise, mijn moeder, heeft dat nooit begrepen. Menigmaal rukte ze het boek uit mijn handen en zwierde het de kamer door. Bonne-maman niet. Nee, zij niet.

“Geschreven woorden zijn kouder dan gesproken woorden, waarin men de adem voelt en het schuren van de onrust hoort. (J. Deleu)”
Alleen waren het geen geschreven woorden die keer. Ook geen gesproken woorden. Het was de stilte. Een stilte die ik nooit eerder had gehoord. Een stilte die naar de keel greep en niet meer los liet. Een stilte die alles voorgoed zou veranderen.

Toen ik die morgen mijn gsm zag oplichten en de voicemail van bonne-maman wou beluisteren, hoorde ik niets. Helemaal niets. Ik probeerde opnieuw en opnieuw. Het krampachtige gevoel in mijn keel verplaatste zich naar mijn buik toen ik haar tevergeefs probeerde

te bereiken. Geen gehoor. Nergens. Niets. Ik rende naar beneden om te horen of er een bericht voor me was achtergelaten. Niets. Ik googelde naar nieuwssites om te zien of er een ongeluk was gebeurd, een huis afgebrand ... Niets. Ik boekte online een ticket voor de eerstvolgende trein naar België.

Het boek op mijn schoot bleef onaangeroerd liggen. De woorden haperden. De zinnen maalden door mijn hoofd. Voor ik aan het einde van de bladzijde was, was ik het begin vergeten. Voor het eerst. Ik vroeg me af hoeveel woorden je kon opslaan voor je vol zat. Buiten flitsten landschappen, dorpen voorbij. De conducteur die mijn ticket controleerde, keek me meewarig aan. Ik wriemelde met mijn vingers aan de plooiën van mijn rok. Ik had geen tijd gehad om me om te kleden. In mijn schooluniform zag ik er jonger uit dan ik was. Een korte, geruite, geplisseerde rok, een witte polo, v-neck sweater. Blauw.

Ik had daar niet moeten zitten. De dag had er anders moeten uitzien. Die morgen nog strekte de ochtendzon zich langzaam uit over het meer en dompelde alles in een blauw-tintelende gloed. Vanuit het raam zag ik de eerste bootjes uitvaren. Een vertrouwd gezicht. De laatste twee jaar had bonne-maman geprobeerd mijn opvoeding wat extra cachet mee te geven. Ze had niet beter geweten dan me naar de school te sturen waar zij zelf de laatste jaren van haar jeugd had doorgebracht. In Montreux, aan het meer van Genève, lag de befaamde ‘boarding school for young ladies’, het vroegere pensionnat voor de adel. Alleen waren er nog amper petit d’s te bespeuren. De vaders van de nieuwe adellijke juffrouwen waren rockster, acteur, oliemagnaat of bankier. Het Frans had sinds een vijftal jaren het onderspit moeten delven. Engels was de voertaal van de nieuwe adel. En daar kon zelfs het aloude, chique, oerdegelijke Surval Mont Fleuri niet tegenop.

Eén van de enige petit d's op de hele school was ik. Ik, Alexandrine, Léonore, Jasmine Outrive - de Roodenbeke. Ik, de schuchtere, magere puber met de warrige haardos. Ik, de nerd, de bolleboos, steevast de jongste van de klas, de speelbal, de marionet. Ik, de wazige schim die liever in het niets verdween dan te socializen met de popular girls. Ik, de buitenstaander, de eenzaat, de vreemde eend in de bijt.

Die morgen keek ik voor de laatste keer door het raam. Het enige wat ik zou missen was het uitzicht: het glinsterende meer tussen de bergen, de vele schakeringen blauw van het water. Uren had ik doorgebracht op de vensterbank voor het raam. Mijmerend, lezend, studerend. Niet dat dat laatste echt nodig was. Ik was altijd de eerste van de klas. Ook al was ik twee jaar jonger. Ik had ooit een kleuterklas overgeslagen omdat Elise me, per vergissing, in het derde in plaats van het tweede kleuterklasje had ingeschreven op mijn nieuwe school. En in het tweede leerjaar, alweer in een andere school, had ik me zo verveeld dat de leraar me van de weermomstuit verhuisde naar de derde klas. Ik zat gewoon liever in de boeken dan tussen de mensen. En als ik het gevoel kreeg dat mijn hoofd ging overlopen van al die woorden en zinnen en bladzijden, dan nam ik mijn pen en begon ik te schrijven. Al die schrijfsels belandden steevast in een enveloppe aan bonne-maman. En minstens twee keer per maand kreeg ik post. Van haar.

Die brieven waren het eerste wat ik die morgen in mijn oude reistas propte. De brieven, een jeans en een T-shirt, mijn tandenborstel en mijn laptop. Alle andere spullen liet ik achter. Ik had geen tijd. En ik hield er niet van om veel bagage en ballast mee te sleuren. Die had ik al genoeg. In mijn hoofd.

De proclamatie voor de laatstejaars, die die middag was gepland en waarin ik als enige 'cum laude' student gehonoreerd zou worden, liet ik aan mij voorbijgaan. Want zij was er niet. Ik kon haar

niet bereiken. Er moest iets zijn gebeurd. Even twijfelde ik zelfs om Elise te bellen, maar dat idee liet ik snel varen. Ik boekte mijn ticket, verzon een excuus voor de secretaresse en bracht Clarice op de hoogte. Clarice was de enige. Een soulmate kon ik haar moeilijk noemen. Maar we begrepen elkaar. Vanaf de eerste dag al. Veel woorden hadden we nooit nodig.

Clarices vader, de legendarische zanger van een Engelse metalband, had uitbundig staan handtekeningen uitdelen voor de imposante poort van Surval Mont Fleuri. En later ook op de meer intieme lichaamsdelen van de gillende medeleerlingen van zijn dochter. Clarice, met haar piercings en haar groene punkkapsel, had het schouwspel van op afstand gadegeslagen. Toen de handtekeningsessie de man begon te vervelen, maakte hij zich met een smoes uit de voeten en zonder Clarice nog een blik waardig te gunnen, stapte hij in zijn limousine en verdween. *“Je kunt alleen de wonden van een ander zien, als je er zelf al enkele hebt. (C.G. Jung)”* Ik liep naar haar toe en samen stapten we door de grote poort. Zonder woorden.

Toen ik die middag bij Clarice binnenstormde was ze bezig met de voorbereidingen voor onze afstudeerparty. Flessen wodka, kaviaar, plastic bekertjes en zakjes cocaïne lagen uitgestald op haar bed. Het afstudeercadeau van haar vader. Ze probeerde nog snel alles te bedekken met een deken, maar toen ze me zag haalde ze opgelucht adem.

“You wanna join us tonight?” vroeg ze.

Ik schudde mijn hoofd.

“I’m gonna miss you,” was al wat ze zei. Ze gaf me een hug en propte een handvol verkreukelde bankbiljetten in mijn handen.

“For the road,” zei ze.

Bonne-maman had me leren lezen. Dagen, weken, maanden brachten we lezend door. Zij, in de grote, leren fauteuil onder de leeslamp in

haar bibliotheek. Ik, opgekruld onder een dekentje, in de lange, bordeauxrode divan naast haar. Dat was 's winters. 's Zomers zaten we in de rieten tuinstoelen onder de pergola, of onder de grote notenboom waar het zonlicht doorheen dwarrelde. Tijdens de maaltijden, altijd met linnen servet en zilveren bestek, praatten we over boeken. Wat we hadden gelezen. Wat we gingen lezen. Karakters die ons boeiden, spannende plotlines. Soms fantaseerden we nieuwe personages of we verzonnen openingszinnen voor verhalen die nog moesten geschreven worden.

Zorgvuldig selecteerde bonne-maman de boeken die ik moest lezen. Steevast begon ze in de linkerbovenhoek van de kast bij de letter A. Ze liet haar vingers liefkozend het alfabet afdalen tot ze voor mij het juiste exemplaar had gevonden. Steevast ook bleven haar vingers dralen bij de immer lege plek tussen de 'D' en de 'E'. Toen ik haar een keer vroeg naar die open plek, legde ze haar hand op mijn schouder en fluisterde:

“Hier, mijn liefje, had mijn boek moeten staan.”

Ze koesterde een grote bewondering voor vrouwelijke auteurs. Jane Austen, Simone de Beauvoir en Marguerite Yourcenar waren haar favorieten. Marguerite had ze persoonlijk gekend.

“Lang, lang geleden,” zei ze altijd.

Hele passages kon ze citeren uit haar werk. Alsof ze er zelf was bij geweest. “*Een klaproos is een mooi meisje in een verkreukeld rokje,*” had ik zo vaak gehoord dat ik nooit nog naar een klaproos kon kijken zonder te denken aan het meisje met het rokje. Of Austen's “*A woman, especially if she has the misfortune of knowing anything, should conceal it as well as she can,*” waarvan ze altijd beweerde dat Jane dat speciaal voor haar had geschreven.

Bonne-maman was de eerste die door had dat ik niet was zoals andere kinderen. Ze had daarom niet minder van me gehouden. Integendeel.

Ik moet een jaar of vier zijn geweest. Het was donker toen ik wakker werd. Heel donker. Buiten klonk een luid gerommel en gedonder. Felle lichtflitsen lichtten mijn kamertje op zoals een tv-scherm dat aan en uit werd gezet. Ik begon te wenen en riep om Elise. Er kwam geen antwoord. In paniek, met mijn handen beurtelings over mijn oren en ogen, liep ik op blote voetjes de trap af. Ik riep en zocht en tastte van kamer tot kamer, maar vond niemand. Het voelde alsof het lawaai en het licht met me aan de haal zouden gaan en het enige wat ik kon bedenken was: bonne-maman! Ik heb haar die nacht getelefoneerd. Waarschijnlijk had ik Elise ooit haar nummer zien draaien en had ik het onbewust onthouden. Bonne-maman kon het bijna niet geloven. Ze is toen in het holst van de nacht naar me toe gekomen en heeft me door de rest van het onweer gewiegd en gesust en gekust, terwijl ik nog uren in haar armen nasnikte. Nu nog heb ik een onverklaarbare, panische angst voor onweer. En nog steeds bedaar ik pas als ik met mijn armen om me heen geslagen, mezelf zachtjes wieg tot het laatste gedonder is weggeëbd.

De hele heisa die volgde op die nacht is grotendeels aan mij voorbijgegaan. De slaande ruzie tussen bonne-maman en Elise, de testen bij de psycholoog. Wat ik me wel herinner is dat het de enige keer was dat mijn vader enige interesse voor mij toonde. Zijn dochter, zijn lelijke eendje zoals hij me altijd noemde, was hoogbegaafd! Maar zijn belangstelling heeft niet lang geduurd. Hij besepte al snel de andere kant van de medaille. De volgende keer dat er 's nachts niemand kwam opdagen en ik me weer naar de telefoon repte, deed die het niet. Het snoer bengelde los naast het toestel. Hij had de stekker uitgetrokken.

Het was na elfen toen de trein Luik-Guillemins binnenreed. Het station lag er verlaten bij, de laatste trein naar Brussel was een kwartier eerder vertrokken. Ik haastte me naar de busterminal. Geen levende ziel. In de verte vertrokken de laatste taxi's. Buiten adem kon ik nog eentje tegenhouden.

“L’Ecluse, Tirllemont, s’il vous plaît.”

Op de achterbank telde ik de verfrommelde biljetten van Clarice.

Toen de taxi halt hield voor de oude villa, zag ik in de verte het huis baden in het licht. Luide muziek drong door tot op de straat. Mijn hart sloeg een slag over. Dit kon niet. Dit kon niet waar zijn. De oprijlaan, langs de platanen, had nooit eerder zo lang geleken. Bij het huis aangekomen, keek ik door het bureauraam links naar binnen. Niemand te zien. Papieren en boeken lagen her en der verspreid. De voordeur stond op een kier, maar ik durfde niet naar binnen. Wat ik zag toen ik rechts van de voordeur de woonkamer binnenkeek, zal ik nooit vergeten. Ik stond als versteend. Mijn vader stond met een fles whisky aan de mond, te dansen op de eettafel. Bonne-maman haar goede tafel. Mahonie. Elise lag ladderzat half op de zetel, half op de grond. De fles champagne op de salontafel liep leeg en drupte op het bordeauxrode tapijt. Ik weet niet hoe lang ik ben blijven staan, maar ik wist genoeg.

Het was een heldere sterrenhemel. Mijn v-neck sweater en korte rok waren te koud voor de nacht. De bijhorende blazer hing aan de kapstok, daar waar ik hoopte dat alles nog goed zou komen. “*Hoop is dat ding met veren, dat zich nestelt in de ziel. (Emily Dickinson)*” Ik stapte de twee kilometer naar het ziekenhuis. Op de spoedgevallendienst, waar nog licht brandde, vroeg ik naar Madame de Roodenbeke - de Beaulieu. De verpleger van dienst nam me even apart en vertelde dat Madame die middag was overleden. Een hartstilstand. Haar lichaam was opgebaard in het mortuarium, aan de achterzijde van het ziekenhuis. Hij vroeg bezorgd of hij iemand voor me kon bellen. Ik schudde mijn hoofd.

Het mortuarium was gesloten. Ik zette me neer op de trappen van het voorportaal en wiegde mezelf zachtjes heen en weer. *“Death lies on her, like an untimely frost upon the sweetest flower of all the field. (W. Shakespeare)”*

Mijn hoofd zat vol woorden. Altijd al. Zo lang ik het me kon herinneren. Woorden en zinnen en hele pagina's soms, die zomaar ergens bleven hangen tussen de rimpels van mijn brein. Woorden en zinnen die proefden naar meer. Maar toen niet meer. *“Op de belangrijkste momenten van ons leven, schieten woorden ons tekort. (M. Marceau)”* De woorden verdwenen. In de plaats kwamen de beelden. Op mijn netvlies gebrand. Voor altijd. Van bonne-mamans doorschijnende gezicht. Haar verrimpelde handen. Dood. Van mijn vader op de tafel. Elise op de grond. Vierend. Feestend.